Оповідка з алегоричним змістом

© Український переклад. О. М. Мокровольський, 1992.

В чім потурають королям богове,

Того не зносять у голоті ницій.

Бакгерст.

"Трагедія Феррекса й Поррекса"

Десь близько середини однієї жовтневої ночі, за лицарського королювання Едварда Третього, двоє моряків із торговельної шхуни "Воля вільна", що снувала між Слайсом і Темзою, а тоді саме стояла на якорі в тій річці, непомалу зчудувалися, коли, прочумавшись, побачили, що сидять у пивниці "Веселий моряк" лондонської парафії святого Андрія.

Це вбоге, абияк стулене, закіптявіле, з низкою стелею приміщення нічим не різнилося від інших таких закладів, якими вони були за тих часів,— і все ж, на думку відвідувачів, що химерними гуртами княпіли тут і там, воно цілком добре відповідало своєму призначенню.

Як на мене, двійко наших морячків серед усього того товариства були коли не найпримітнішою, то принаймні найцікавішою парою.

Той із них, хто був нібито старший і кого його товариш цілком заслужено звав Голоблею, відзначався й справді височезним зростом. Вигнався він чи не на шість футів з половиною, то й не дивно, що весь час горбився. А втім, надмір довжини більш, ніж треба, відшкодовувався браком ширини. Був він такий худющий, що, як запевняли товариші,

п'яний міг правити за вимпел на щоглі, а тверезий — за бушприт. Але хоч би один із подібних жартів викликав бодай тінь усмішки на обличчі цього матроса! Ніс у нього був великий та гачкуватий, мов у яструба дзьоб, вилиці — високі, підборіддя — неначе зрізане, спідня губа — запала, а витрішкуваті очі — великі, білясті. Тупа байдужість до всього на світі була написана на його обличчі, такому врочисто поважному, що ніхто на світі не спромігся б достеменно змалювати чи бодай передражнити той вираз.

Молодший моряк, хоч з якого боку подивися, у всьому здавався цілковитою його протилежністю. Росту в ньому було не більше чотирьох футів. Коротенький оклецькуватий тулуб тримався на кривих ногах-цурбанчиках; незвичайно куці й товсті руки з неймовірно великими кулаками теліпалися по боках, наче плавці морської черепахи. Маленькі, ніякої барви очиці поблискували десь глибоко-глибоко в голові. Ніс був похований у напливах червоної плоті, якими круглилося його обличчя, а товста горішня губа покоїлася на ще товщій спідній із виразом величезного самовдоволення, ще й підсиленим звичкою власника губів облизуватись час від часу. Помітно було, що до свого цибатого товариша він ставиться зі змішаним почуттям зачудування й насмішки; поглядав він на Голоблю знизу вгору, як ото багряне призахідне сонце позирає на кручі Бен-Невісу. Ще звечора ця достойна парочка обмандрувала, з розмаїтими пригодами, чимало тутешніх шинків. І найповніші гаманці колись та порожніють — тож до "Веселого матроса" друзі посміли загостити без гроша в кишені.

Цієї саме хвилини, з якої, власне, й починається наша оповідь, Голобля та його дружок, Г'ю Просмолений, сиділи посеред кімнати, поклавши лікті на великий дубовий стіл і підпираючи долонями щоки. З-за чималого бутля з-під неоплаченого пива вони витріщалися на лиховісні слова: "Крейди немає" (що означали: "В кредит не відпускаємо"), виведені, на превеликий подив та обурення дружків, над вхідними дверима тим самим мінералом, наявність якого так нахабно заперечувалась. Не те щоб хоч котрийсь із цих дітей моря та вмів розрізняти знаки письма — таку здатність за тих часів простолюд

вважав чаклунською, як і мистецтво поезії,— але ж ті літери, сказати правду, вельми п'яно кренилися в підвітряний бік, що, на думку обох моряків, призвіщало тривалу негоду; тож довелося їм негайно, як алегорично висловився Голобля, "відкачувати воду з трюмів, брати вітрила на гітови й лягати за вітром".

Давши раду решткам пива й затягши шворки своїх куцих курток, вони рвонули на вулицю. Незважаючи на те, що Просмолений аж двічі закочувався в камін, гадаючи, що то двері, кінець кінцем обидва таки вибралися щасливо з пивниці й о пів на першу ночі помчали на одчай душі по нові пригоди темним завулком у напрямку сходів Св. Андрія, а по п'ятах за ними гналася розлючена господиня "Веселого моряка".

В епоху, до якої відноситься наша багата на події оповідь, по всій Англії, а надто в її столиці, лунав жахливий крик: "Чума!" Лондон майже зовсім збезлюдів, а в тих кварталах, що простяглися понад Темзою, по темних, вузьких, брудних вуличках та завулках, де, як гадали, і з'явився на світ Демон Чорної Моровиці, привільно гуляли самі лише Жах, Страх і Забобон.

Повелінням короля на ці райони накладено заборону, тож під страхом смертної кари ніхто не смів порушувати їхнє понуре безлюддя. Але ні монарший указ, ні потужні застави перед зачумленими вулицями, ні загроза згинути отією осоружною смертю, що не могла не спопасти нещасного шукача пригод, котрому начхати було на всі небезпеки,— ніщо не могло порятувати від нічних грабіжників покинуті мешканцями будинки; дарма що господарі забирали з собою своє добро, злодії тягли звідтіля всяке залізяччя, мідь, свинець — усе, що мало хоч яку цінність.

Знов же, щороку, коли знімали застави, з'ясовувалось, що власники численних у тих місцях крамниць, бажаючи уникнути ризику й клопоту, пов'язаних із перевезенням, даремно довірили багаті свої припаси вин та всяких трунків такій ненадійній сторожі, як замки, засуви й потаємні льохи.

А проте мало хто з пойнятих страхом лондонців приписував ті діяння рукам людським. Усе те, мовляв, коїли духи чуми, почвари моровиці й демони лихоманки. Не минало й години, щоб хто-небудь не вигадав і не розказав нової легенди, від якої крижаніла кров, поки зрештою неподоланний ляк мов саваном оповив будівлі, що перебували під забороною, і не раз траплялося, що грабіжник, весь трепечучи, утікав від жахів, породжених його ж власними спустошливими наскоками, лишаючи широчезний, окреслений забороною простір самому тільки похмурому безгомінню, заразі й смерті.

Тож одна з тих зловіщих застав, що огороджували зачумлені квартали, несподівано виросла на шляху в Голоблі й достойного Г'ю Просмоленого. Вернутися назад — про те шкода й мови, і жодної хвилини не можна було втрачати, адже переслідувачі гналися за ними по п'ятах. Видертися на грубо збиту загороду справжнім морякам було завиграшки, а тоді, ошалілі від вина-пива та швидкого бігу, вони без вагань шугонули вниз на заборонену землю й незабаром, біжучи все далі, куди п'яні ноги несли, гагакаючи й пугу-каючи, загубилися в плутанині смердючих завулків.

Звісно, коли б приятелі були не впилися до нестями, довколишні страхіття швиденько паралізували б їхню нетверду ходу. Повітря було холодне й вогке. Виколупані з бруківки камінці в дикому безладді валялися тут і там серед високого, розбуялого бур'яну, що чіплявся за ноги. Вулиці були захаращені уламками зруйнованих будинків. Повсюди стояв задушливий, отруйний сморід, і при мертвотно-блідому світінні, яке навіть глупої ночі соталося з імлистого, зараженого повітря, можна було розгледіти просто на вулицях, чи в бічних провулках, чи в оселях із вибитими вікнами — трупи нічних грабіжників, кого рука чуми схопила тієї самої миті, коли вони допалися до здобичі.

Але ніякі привиди, картини жахіть чи там перешкоди не могли зупинити людей від природи хоробрих, чия відвага була ще й підігріта "веселим зіллям",— і наші морячки настільки прямо, наскільки дозволяли неслухняні ноги, безстрашно швидкували просто в пащеку

Смерті. Вперед, тільки вперед переставляв свої цибаті ноги понурий Голобля, будячи багатоголосу тужливо-урочисту луну зойками, вельми схожими на жахний бойовий клич індіанців; уперед, тільки вперед дрібушив, немовби котився, курдупель Г'ю Просмолений, чіпляючись за куртку свого жвавішого, але ж не такого голосистого товариша: з глибин могутніх легень коротуна виривався басовитий бичачий рев, глушачи найпронизливіші вокальні здобутки Голоблі.

Тим часом приятелі, очевидячки, добулися до самої твердині чуми. З кожним їхнім кроком повітря робилось дедалі смердючіше та ядучіше, а провулки й завулки — все вужчі й покрученіші. З прогнилих дахів у них над головами раз у раз зривалися величезні камені та кроквини, і важкий гуркіт, з яким вони падали під ноги морякам, свідчив про висоту довколишніх будівель; насилу пробираючись поміж купами руйновищ, їм частенько доводилося спертись рукою на скелет чи й на ще не зовсім розкладений труп.

Зненацька, щойно моряки прибилися до входу в якийсь високий похмурий будинок і з горлянки розпашілого Голоблі вихопився особливо різкий крик, йому зсередини будинку відповів вибух несамовитого, сатанинського чи то реготу, чи то вереску. Аніскілечки не злякавшись тих диявольських гуків, від яких такої години та в такому місці у людей менш відчайдушних і несхитних кров захолола б у жилах, обидва пияки стрімголов кинулися до дверей, розчахнули їх навстіж і з залпом прокльонів увалилися досередини.

Кімната, до якої вони потрапили, виявилась крамницею трунаря; однак через відчинену ляду в кутку біля входу виднів довгий ряд винних льохів, а бахкання корків, які час від часу вилітали з пляшок, засвідчувало, що там зберігаються чималі припаси хмільних напоїв. Посеред крамниці стояв стіл, у центрі якого знов же височіла велика діжка, повна нібито пуншу. Стіл був заставлений пляшками вина та міцніших трунків, а ще ж скільки там упереміш стояло дзбанів, глеків, бутлів щонайрозмаїтіших фасонів із питвом усякого ґатунку. Довкола

стола на підставках для трун розташувалась компанія з шести душ. Спробуємо змалювати кожного з них.

Якраз Навпроти дверей, трохи вище за інших, сидів, напевне, старший того застілля. Був він високий і такий худющий, аж Голобля розгубився, уздрівши ще марнішого за самого себе. Обличчям він був жовтий, мов шафран, але його риси нічим не привертали уваги й про них не варто було б і згадувати, коли б не одна признака: чоло у нього було таке потворно високе, що здавалося, ніби на голову йому ще додатково насадили шапку чи вінок із плоті. Його губи кривилися посмішкою диявольської приязні, а очі, як, зрештою, у всіх бенкетарів, були осклілі від винних випарів. Цей пан був з голови до п'ят закутаний у чорний, пишно розшитий оксамит, що ним покривають труни,— недбало обкрутився ним, неначе іспанським плащем. Голова його була вся утикана чорними пір'їнами з катафалка, і він з невимушеним виглядом знавця кивав тим плюмажем на всі боки; в правій руці старший стискав людську гомілкову кістку, якою, либонь, щойно лупцював когось із товариства, вимагаючи пісні.

Навпроти нього, спиною до дверей, сиділа дама, вигляду теж вельми дивовижного. Бувши заввишки достоту, як і змальований попереду пан, вона, одначе, аж ніяк не могла поскаржитися на подібну худорбу. Дама явно слабувала на водянку, причому в останній стадії, і постать її нагадувала величезну відкриту діжку жовтневого пива, яка стояла в кутку біля неї ж. Обличчя її було кругле-круглісіньке, одутле й червоне, і вирізнялося воно тією самою чудною особливістю, що й лице старшого,— а точніше буде сказати, в нім теж не було нічого особливого, крім однієї риси, яка настільки впадала в око, що не згадати про неї неможливо. Спостережливий Г'ю Просмолений зразу ж завважив, що кожного з присутніх позначено якоюсь однією потворною прикметою, от ніби цей узяв собі монополію на одну частину обличчя, а той — на другу. У дами, про яку мова, такою монопольною частиною обличчя був рот. Починаючись біля правого вуха, він зяяв страхітливою щілиною аж до лівого, і не такі вже й довгі її сережки знай заскакували в те провалля. Однак вона щосили намагалася тримати рота закритим,

аби не втратити величавої гідності, якої надавав їй свіжо накрохмалений і старанно відпрасований саван, стягнений біля шиї батистовим гофрованим рюшем.

По праву руч від дами сиділа малесенька молода особочка, якій та, очевидно, протегувала. Тремтіння схудлих її пальчиків, синява губів, легкий лихоманковий рум'янець, що пляминкою скрашав свинцево-сіре личко,— все свідчило, що в неї скоротечні сухоти. Одначе трималася вона із справжнім haut ton (1); велике й прегарне погребне укривало із щонайтоншого батисту обвивало її з непідробною зграбністю; волосся кучериками розсипалося по шиї, м'яка усмішка грала на устах; але її ніс, незвичайно довгий, тонкий, хрящуватий, гнучкий ще й усіяний прищиками, звисав аж за спідню губу до самого підборіддя, і хоч як граційно вона його перекидала язичком то сюди, то туди, надавав її обличчю трохи двозначного виразу.

(1) Світським тоном (фр.).

По другий бік столу, ліворуч від обрезклої дами, розташувався набряклий, замучений астмою та подагрою дідок; щоки його спочивали на плечах, мов два міхи, повні червоного портвейну. Згорнувши руки на грудях і поклавши забинтовану ногу на стіл, він почувався вельми ваговитою персоною. Дідок явно пишався кожним дюймом своєї зовнішності, але особливо тішився, коли хтось звертав увагу на його пістрявий сурдут. А той сурдут, сказати правду, коштував йому, либонь, добрих грошей, і сидів на ньому чудово; пошито ж його з одного з тих вигадливо вишитих покровів, що їх в Англії та інших краях накидають на щити із славутними гербами, почеплені на найчільніших місцях домів аристократичних небіжчиків.

Поруч нього, по праву руч від старшого, сидів пан у довгих білих панчохах та бязевих кальсонах. Він кумедно тіпався всім тілом у нападі "трясці", як подумки визначив Г'ю Просмолений. Його свіжовиголені щоки й підборіддя міцно стягувала муслінова пов'язка, зап'ястки йому теж зв'язали докупи, аби не надто вільно призволявся хмільними

напоями, якими був уставлений стіл,— осторога, як подумав Голобля, необхідна, беручи до уваги отупілий вираз обличчя цього невиправного пияка. Але пару його величезних вух, либонь, не знайшлося чим зв'язати, і вони тяглися вгору, судомно нашорошуючись щоразу, коли бахкав корок.

Навпроти нього розташувався шостий і останній член товариства — незвичайно закостенілий, власне, паралізований, і йому, щиро кажучи, мабуть, таки зле велося в його вельми незручному одінні. А було воно досить оригінальне — новесенька, пречудова труна червоного дерева. Головою бідолаха впирався в горішню стінку, яка, мовби каптур, нависала йому над чолом, надаючи всьому його обличчю надзвичайно цікавого вигляду. По боках труни пороблено отвори, не так заради краси, як заради зручності, і все ж це вбрання не дозволяло його власникові сидіти прямо, як решта присутніх, тож, лежачи в труні, що спиралася на підставку під кутом сорок п'ять градусів, він закочував до стелі білки своїх величезних вирячених очей, от ніби сам дивувався незмірно їхній страховинній величині.

Перед кожним бенкетарем лежав череп, чи то черепна накривка, що правила за келих. Над столом висів людський скелет — він погойдувався на мотузку, обв'язаному навколо ноги й просмикнутому через кільце в стелі. Друга нога, не зв'язана ніякими путами, стирчала вбік під прямим кутом, тож від найменшого протягу весь кістяк торохтів, підстрибував і розгойдувався в різні боки. В черепі тієї мерзоти палало вугілля, кидаючи непевне, хоч і яскраве світло на всю сцену, а труни та інші товари трунаря, складені купами попід стінами й вікнами, не пропускали на вулицю жодного проблиску.

Треба сказати, що наші моряки, уздрівши таке незвичайне товариство та ще незвичайніше одіння й начиння, повелися далеко не так гідно, як того молена було від них сподіватися. Голобля, прихилившись до стіни, під якою стояв, роззявив рота, відкопиливши спідню губу ще більше, ніж завжди, а очі йому трохи на лоба не вилізли; тим часом Г'ю Просмолений, присівши так низько, що ніс його опинився

на одному рівні зі столом, і ляскаючи себе долонями по колінах, вибухнув нездержним і дуже недоречним реготом.

Одначе, аніскільки не образившись на таку нечемну поведінку, високий розпорядник бенкету дуже мило усміхнувся непроханим гостям і, величаво кивнувши їм своєю чорноперою головою, устав із-за столу, взяв моряків за руки й підвів до підставок, що їх послужливо притяг хтось із бенкетарів. Голобля без щонайменшого опору сів, де йому вказано, тим часом як галантний Г'ю, якому приготували місце на покуті, присунув своє сидіння ближче до малесенької сухотної панночки в погребному укривалі, веселенько плюхнувся поруч неї і, хлюпнувши в череп червоного вина, вихилив його за ближче знайомство. Але ця фамільярність неабияк обурила скостенілого пана в труні, й це могло призвести до прикрих наслідків, коли б старший, постукавши по стільниці своїм берлом, не привернув уваги присутніх ось такою промовою:

— Ми вважаємо своїм обов'язком, з огляду на щасливий випадок...

— Гей, на шхуні! — з вельми стурбованим виразом урвав його Голобля.— Гей, постривай трохи, кажу тобі, та повідай нам, хто ви всі в чорта такі й що тут робите, обчіплявшись тими снастями, мов трикляті пекельники? Чого хлепчете добре вино й пиво, якого трунар Вілл Вімбл, чесний мій друзяка,— а ми з ним чимало поплавали разом,— припас собі на зиму?

Від такої непрощенної невихованості товариство скочило на ноги й разом видало нестямний крик, достоту як щойно, коли своїм вереском привернуло увагу наших моряків. Перший, одначе, схаменувся старший і, звертаючись до Голоблі, заговорив із ще більшою гідністю:

— Ми з великою охотою задовольнимо цікавість таких високих, хоч і непроханих гостей і дамо відповідь на будь-яке розумне запитання. Тож

знайте: я — монарх усіх цих володінь і правлю тут єдинодержавно під ім'ям король Чума

Перший. Ця палата, яку ви, звісно, тільки через своє невігластво вважаєте за крамницю Вілла Вімбла, трунаря, чоловіка нам невідомого, чиє плебейське найменування до цієї ночі ще ні разу не осквернило наших королівських вух, це, кажу вам, тронна зала нашого палацу, призначена для нарад і різних високих зібрань нашого королівства, а також для інших священних та величних мет. Шляхетна дама, що сидить навпроти,— королева Чума, наша августій-ша дружина, а решта високих осіб, яких ви тут бачите,— це все члени королівської родини й мають відповідні титули: його світлість герцог Чумо-Мор Погибельний, його світлість герцог Моро-Чум Пошесний, його світлість герцог По-Шесть-За-Раз і її високість герцогиня Моро-Виця-Зар-Аза. А на ваше запитання,— провадив він,— з якого приводу ми тут зібралися, то це стосується єдино і виключно тільки до нашої королівської особи й ні для кого, крім нас самих, не має ніякого значення. Однак, беручи до уваги ті права, на які ви, можливо, претендуєте, бувши гостями й чужоземцями, ми пояснимо ласкаво, що зібралися тут цієї ночі, аби шляхом глибоких пошуків та ретельних досліджень вивчити, випробувати й до самого денця розпізнати невловний дух, незбагненні якості, природу й неоціненні смакові властивості вина, елю та інших хмільних напоїв нашої благословенної столиць Ми це чинимо не так заради нашої власної втіхи, як задля справдешнього процвітання тієї неземної володарки, що панує над усіма нами, володіння чиї безмежні, а ім'я їй — Смерть!

— Ім'я їй Морський Чорт! — викрикнув Г'ю Просмолений, наповнюючи вином два черепи — для своєї сусідки й для себе.

— Нечестивий рабе! — вигукнув король Чума, міряючи поглядом достойного Г'ю.— Нечестивий і нікчемний виплодку! Ми вже сказали, що з поваги до прав, яких ми не схильні порушувати, навіть маючи справу з таким ницим створінням, як ти, ми зійшли до відповіді на твої грубі й недоладні розпитування. Одначе за те, що ви так по-блюзнірськи вторглися в нашу раду, ми вважаємо за свій обов'язок накласти пеню на

тебе й на твого товариша: ви повинні, ставши навколішки, вихилити одним духом за процвітання нашого королівства по галонові рому, змішаного з патокою, після чого можете або йти собі далі своєю дорогою, або ж лишитися і зажити разом з нами радощів нашої учти,— вже як то душам вашим буде завгодно.

— Нам такого нізащо не втнути! — відгукнувся Голобля, кому вдавана гідність, із якою тримався король Чума Перший, навіяла, очевидячки, трохи пошани; тож він підвівся і, спершись для рівноваги на стіл, повів далі: — Коли буде ласка вашої величності, мені нізащо не вдасться залити в трюм бодай чверть того питва, про яке ваша величність зволила згадати. Не кажучи вже про баласти, взяті на борт іще зрання, та не згадуючи про ель та інші міцні напої, повантажені цього вечора в різних портах, трюми мої по саму стелю повні "веселим зіллям", що ним я напхався, належно за нього заплативши, в пивниці під вивіскою "Веселий моряк". Тож прошу вашу величність удовольнитися лише моїми добрими намірами, бо ж я ніяким робом не зумію влити в себе хоч би крапелину чого-небудь, а тим паче тієї препоганої трюмної водиці, що її називають ромовою патокою.

— Тю на тебе! — урвав його Г'ю Просмолений, вражений не так довжиною товаришевої промови, як причиною його відмови. — Тю на тебе, недоладний ти лобуряко! Годі базікати! Мій-бо трюм ще й досі легкий, хоча ти, Голобле, либонь, хильнув чи не забагацько. І чого б то здіймати бучу, коли в моєму трюмі знайдеться місце і для твоєї пайки вантажу...

— Це не відповідає умовам присуду, чи то вироку,— заперечив голова.— Адже наш рішенець — як закон мідян: його не можна ані змінити, ані скасувати. Умови мають бути виконані беззастережно і то без найменшої загайки. В разі ж невиконання звелимо прив'язати вам ноги до шиї та, як бунтівників, утопити он у тому барилі жовтневого пива!

— Вирок!., вирок!.. Правильний і справедливий!.. Славний рішенець! Найчесніший, найдостойніший і найправдивіший! — криком закричала вся чумна сімейка.

На королевому чолі заходили хвилі незліченних зморщок; подагричний дідусик засопів, як ковальський міх; молода особочка в погребному укривалі завертіла носом на всі боки; пан у бязевих кальсонах нашорошив свої нездоланні вуха; дама в савані роззявила рота, мов риба, що здихає на піску, а той, що в труні, лежав собі закостеніло й тільки закочував догори очі.

— Ух-ха-ха! — зареготався Г'ю Просмолений, мовби й не бачачи загального сум'яття.— Ух-ха-ха! Ух-ха-ха! Я ж казав, коли пан король Чума стукав своєю гомилякою, що такому міцному й малонавантаженому кораблеві, як мій, завиграшки проковтнути ще якихось два-три галони рому з патокою. Але пити за здоров'я диявола (якого Господь побиває), та ще навколішках перед оцією поганючою величністю, коли він — усього-на-всього Тім Недотепа, комедіянт, і це така сама чистісінька правда, як те, що я гріховодник,— ні, дзуськи! Це вже зовсім інша справа, і мені вона аж ніяк не до шмиги.

Він іще щось хотів сказати, так не дали. Щойно він вимовив ім'я Тіма Недотепи, як усе збіговисько скочило на ноги.

— Зрада! — закричав його величність король Чума Перший.

— Зрада! — пропищав подагричний дідочок.

— Зрада! — зойкнула її високість герцогиня Моро-Виця Зар-Аза.

— Зрада! — прошамотів пан із зв'язаною щелепою.

— Зрада! — прогарчав пан, убраний в труну.

— Зрада! Зрада! — заверещала її величність Ротяка і, вхопивши злощасного Г'ю Просмоленого, що саме заходився наливати собі в черепочок вина, ззаду за штани, високо підняла його і геть безцеремонно пожбурила у величезне відкрите барило з його улюбленим жовтневим пивом. Протягом кількох секунд він то поринав на дно, то виринав, мов яблуко в келиху з пуншем, аж поки щез у вирі пінявого напою, що від його відчайдушного борсання завирував ще дужче.

Одначе довготелесий матрос не змирився з поразкою свого товариша. Штовхнувши короля Чуму у відчинений льох, доблесний Голобля, лаючись, хряснув за ним лядою і одним кроком опинився посередині кімнати. Він зірвав кістяка, що гойдався над столом, і заходився ним лупцювати бенкетарів по головах так ревно та завзято, що з останнім спалахом гаснучого жару вибив дух із подагричного дідусика. Тоді, щосили навалившись на те фатальне барило з жовтневим пивом і Г'ю Просмоленим, він ураз його перекинув. Пиво ринуло з барила таким бурхливим, лютим і нестримним потоком, ба навіть потопом, що залило геть всю крамницю від стіни до стіни. Заставлений напоями стіл перевернувся, підставки для трун попливли ніжками догори, діжечка з пуншем закотилася в камін, а обидві дами істерично заверещали. Складені попід стінами труни попливли. Келихи, кухлі, склянки змішалися в загальній melee (1), оплетені соломкою карафи відчайдушно наскакували на портерні пляшки. Трясун тут-таки й захлинувся, закостенілий панок виплив із своєї труни, а звитяжний Голобля, обхопивши за стан опасисту даму в савані, рвонувся з нею на вулицю, беручи курс на "Волю вільну". Слідом за ним, чхнувши три чи чотири рази, пихкаючи й сопучи, мчав під легкими вітрилами грізний Г'ю Просмолений із її високістю Моро-Вицею Зар-Азою.

(1) Сутичці (фр.).